

Udeskole – En brugsbog om udeskolens didaktik

Trine Hyllested, Københavns
Professionshøjskole

Anmeldelse af Udeskole i teori og praksis, Dafolo 2020, Jørgen Bærenholdt og Marianne Hald (red.) Medforfattere: Maria Møller, Ditte Vejby Schou, Camilla Damsgaard, Maj Kærgaard Kristensen, Søren Rasmussen Mølgaard Lunde og Ida Damsø Christiansen.

Bogens udeskoledefinition kan formuleres sådan: Udeskole er en undervisningsmetode hvor skolen åbner sig mod det omgivende samfund som en integreret del af et sammenhængende undervisningsforløb. Metoden indebærer regelmæssige aktiviteter ude og inde og giver bl.a. mulighed for kreativitet, undersøgelser og praktisk arbejde. Denne definition indebærer at udeskole kan forstås som åben skole, virksomhedsbesøg, arbejde på skolens arealer i skolehaverne m.m. Dette illustrerer bogens eksempler rigtig godt.

Bogen er en god brugsbog til lærere og pædagoger der gerne vil i gang med udeskole. Det er en velkomponeret bog med 4 dele. Den første del er en mere teoretisk didaktisk indledning, så følger den anden del som er en samling af eksemplariske forløb fra forskellige undervisere. Her er konkrete ideer til udeskole i mange af folkeskolens fag: Dansk, matematik, natur-

fag, madkundskab og historie. Del tre har et åbnende, konkret og solidarisk fokus på udeskolens potentiale for elever med særlige undervisningsbehov. Bogens fjerde del afslutter med andre aspekter af udeskole, fx gode og grundige overvejelser over hvordan man arbejder med sprog i udeskole, og hvilke specifikke bevægelsesmæssige kvaliteter udeskolen kan have.

Anbefalingerne i den teoretiske indledning viser at det at lave udeskole i virkeligheden handler om at lave god undervisning. Uderummet tvinger dig til at tænke struktureret, målrettet og til at præcisere dit undervisningsmål, for ellers vil den store kompleksitet i uderummet ødelægge dine muligheder for at undervise. Du skal være helt klar på dine metoder, stille masser af praktiske hjælpemidler og forskellige aktiviteter til rådighed hvis du skal kunne nå dit mål.

Du skal give dine elever god tid til fordybelse og refleksion.

Hvis det at lave udeskole kan få lærere til at tænke på denne måde, så lad dog endelig hele grundskolen blive til en udeskole!

Desuden er det sundt. Erik Mygind citeres for resultatet: *“Børn er gennemsnitligt mere end dobbelt så fysisk aktive i løbet af en skoledag med udeskole sammenlignet med en “almindelig” skoledag.”* (s. 186). Eleverne må flytte sig for at komme ud og det er der nu kommet tal og data på (2020).

Teoriafsnittet i del et udfolder grundigt at læring indeholder en følelsesmæssig, en kropslig, en kognitiv og en social dimension. Der refereres til Imsen, Klafki, Jank og Meyer og andre gode folk. Desuden nævnes udeskolen som potentiale for almen og alsidig dannelse, fx en dybere forståelse af sammenhænge i natur og samfund. Der gøres en del ud af at arbejde med transfer-problematikken. Det vil sige at det arbejde man laver i uderummet, kan relateres til det man laver i inderummet. Der henvises til den didaktiske tænkning om “inde-ude-inde”-metoderne. Her spiller lærerens overvejelser om formål, metode, refleksion og evaluering selvfølgelig ind. Heldigvis indeholder bogen mange gode eksempler på transfer, også i de følgende afsnit.

I del et nævnes at omdrejningspunktet i udeskoledidaktik er *stedet*. *“Det er der hvor undervisningens indhold og mål går i dialog med virkeligheden, det autentiske* (s. 42). Bogen viser her sin autoritetstro over for begrebet “autenticitet” og “virke-

lighed”. Jeg mener dog at virkeligheden er det vi gør den til!

Det som eleverne får ud af virkeligheden, handler om hvordan vi didaktiserer den. Græsskråninger bliver først til interessante nord- og sydskråninger med forskellige leveforhold for planter i det øjeblik eleverne sættes i gang med at undersøge at de faktisk er forskellige! Indtil da er det bare skrænter man løber op og ned ad. Nogle rum har en særlig kultur og historie, står der s. 45. Ja, hvis man får formidlet den historie rummet har, ellers forstår man den jo ikke. En dygtig pædagogstuderende konkluderede engang efter vi havde arbejdet med museet som læringsrum: *“Jeg har lært at jeg kan sætte pædagogiske processer i gang der hvor jeg vil”*. Det blev jeg meget glad over. Det er læreren der vælger hvilke processer, og hvordan hun vil sætte pædagogiske processer i gang! Det er ikke skrænterne eller virkeligheden i sig selv der giver de pædagogiske processer. Det er den måde læreren griber virkeligheden an på. Dette giver bogens anden del gode eksempler på.

Jeg er dog langt fra enig i alle udsagn om udeskole. Når forfatterne s. 57 skriver: *“Udeskoledidaktikken er en helt ny måde at tænke undervisning på”*, kan jeg ikke være mere uenig. Da jeg studerede skolehistorien i min ph.d., fandt jeg eksempler på udeundervisning helt tilbage fra 1880 (Hyllested 2007 s. 27). Metoden var måske nok forskellig, men den pædagogiske grundtanke om at ville gå i dialog med den såkaldte virkelighed er den samme.

Ingen steder nævner denne bog dog hvilke problemer der kan være med at lave udeskole, og hvordan man kunne møde disse problemer. Det er virkelig synd! Jeg er også ked af at redaktøren ikke har undgået udtryk hvor elever stemples som afgrænsede fænomener: *“de fagligt stærkeste elever”* s.78 og de *“teorisvage”* elever s.119. Hvad er det for en opfattelse af elever som teksterne her giver udtryk for?

Stemmer den opfattelse overens med bogens ellers meget solidariske del tre om elever med særlige undervisningsbehov? Giver vi de elever de chancer de skal have, når vi på forhånd afgrænser dem med disse betegnelser?

Bogen som helhed er et udtryk for det udsagn der nævnes s.167, hvor der står at hverken ude-skolen eller inde-skolen kan stå alene. Vi skal se udeskolen som et udvidet læringsrum. Som lærere skal vi hele tiden huske på at skolen fra før-

ste færd var et frirum hvor man brugte tid på at reflektere virkeligheden. Vi må bibeholde dette frirum, så vi ikke ender i ren mesterlære! Som von Oettingen skriver: *“Det er skolens paradoks, at den midt i livet underviser om livet.”* (Oettingen 2020 s. 15).

Denne bog giver virkelig mange gode tanker om og idéer til hvordan man kan undervise både ude og inde. Den kan anbefales til alle der interesserer sig for at undervise i grundskolen.

Hyllested, T. (2007): Når læreren tager skolen ud af skolen. Ph.d.-afhandling fra Danmarks Pædagogiske Universitet 2007. Kan findes på <https://www.skoven-i-skolen.dk>.

Mygind, E. red. (2020): Udeskole-TEACHOUT-projektets resultater. Frydenlund. Frederiksberg.

Von Oettingen, Alexander (2020): Undervisning er dannelse. I bogen: Dannelse i alle fag. Dafolo. Frederikshavn.